

Phaceliaya olan artan ilgi, uygun herbisitlerin araştırılmasını teşvik etmiştir.

Автор(и): ас. д-р Мария Петрова, ИРГР Садово

Дата: 08.09.2020 Брой: 9/2020

Faselya (*Phacelia tanacetifolia* Benth.), Suyıldızı (*Hydrophilaceae*) familyasından, tek yıllık, otsu ve nektarlı bir bitkidir. Basit veya dallanmış, tüysüz veya tüylü, 20 ila 80 cm boya ulaşan gövdeleri vardır. Yaprakları almaşık dizilişli, genellikle basitten çift tüysüye kadar değişir. Çiçekler sapsız veya kısa saplı, akrep kuyruğu şeklinde tek yanlı bir salkımda dizilmiştir. Çanak yaprak, tabanda birleşik, loblar arasında uzantı taşımayan, yoğun tüylü, 5 ila 8 sepaldan oluşur. Taç yaprak disk şeklinden çan şekline kadar değişir, üst üste binen loblara sahiptir. Erkek organlar taç yapraktan daha uzundur ve tabanlarında uzantılar taşır. Meyve, iki ila dört tohumlu, iki gözlü bir kapsüldür. Faselyanın orijin merkezi Kuzey Amerika'dır, ancak Avrupa ve Asya'da yaygın olarak yetiştirilir. Bulgaristan'da çok sınırlı alanlarda yetiştirilmektedir (Yordanov, 1982; Bizhev ve ark., 2003).

Son yıllarda faselyaya olan ilginin artması, faselyanın tohum verimi üzerinde olumlu etkisi olacak uygun herbisitlerin araştırılmasını teşvik etmiştir.

Nisan 2018'de, Bulgaristan orijinli bir faselya örneği (B8E0166) ile IPGR'nin Sadovo'daki deneme tarlasında bir tarla denemesi kurulmuştur. Deneme, toplam 10 m²'lik bir alanda, 12 cm sıra aralığı ve 1 kg/da ekim normu ile iki rastgele tekerrürlü olarak kurulmuştur. Ekim öncesi veya sonrasında toprak herbisiti uygulanmamıştır. Üç herbisit (üretici firmanın önerdiği şekilde) tek uygulamada test edilmiştir – Sirtaki SC, Select Super 120 EC ve Bismarck SC, 6 litre suda çözülmüş 6 ml herbisit dozunda. Bitkiler 10 cm boya ulaştığında, tomurcuklanma aşamasından önce ilaçlama yapılmıştır. İlaçlamadan 14 gün sonra görsel bir değerlendirme yapılmıştır. Herbisit uygulanan parsellerden elde edilen faselya tohum verimi belirlenmiş ve birim alana (kg/da) yeniden hesaplanmıştır.

Sirtaki SC ile ilaçlanan parsellerde ortalama tohum veriminin 29.6 kg/da olduğu tespit edilmiştir. Bitkiler normal gelişmiş ve 50–65 cm aralığında olağan boylarına ulaşmıştır. Diğer iki herbisit (Select Super 120 EC ve Bismarck SC) ile ilaçlanan parsellerden elde edilen verim çok az farklılık göstermiş ve 13.3 kg/da'yı geçmemiştir. İlaçsız parsellerde ise, tek yıllık ve çok yıllık buğdaygiller ile geniş yapraklı yabancı otların şiddetli istilası nedeniyle, faselya bitkileri baskılanmış bir büyüme sergilemiş ve 15–20 cm aralığında bir boy ile karakterize edilmiştir.

Tek yıllık ve çok yıllık buğdaygiller ile geniş yapraklı yabancı otlarla yoğun istila edilmiş bir faselya ekiminde, ekim öncesi ve sonrası herbisit uygulanmamışsa, 360 g/l klomazon etkili maddeli seçici herbisit Sirtaki SC'nin dekar başına 15 ml/15 l su dozunda kullanılması önerilir. Bu ilaç, faselyanın vejetasyonunu etkilemez ve tohum verimi üzerinde olumsuz bir etkiye sahip değildir.

Kültür bitkilerinin yabani akrabalarının incelenmesi, bu çalışmada olduğu gibi konu faselya olduğunda, Bulgaristan orijinli bitki genetik kaynaklarının korunması ve yönetimi ile ilgili bilimsel faaliyetlerde önemli bir önceliktir. Bulgar materyalleri, ülkemizde uygulanan tarım uygulamalarına ve doğal-iklim koşullarına karşılık gelen tarımsal-biyolojik özelliklere sahip oldukları için, faselya ile ıslah çalışmalarında özel bir öneme sahiptir.

Faselya hakkında, Bulgaristan orijinli bitki genetik kaynaklarının korunması ve yönetimi için önemli bir nektarlı bitki olarak, "Bitki Koruma" dergisinin 7/2020 sayısından daha fazla bilgi edinebilirsiniz.